

POSUZOVÁNÍ ÚČELNÝCH NÁKLADŮ NA OPRAVU POŠKOZENÉHO MOTOROVÉHO VOZIDLA DLE NOZ

Pavel Fišer¹², Zdeněk Kaluža¹³, Jiří Vincenc¹⁴

ABSTRAKT:

Za účelné náklady na opravu lze považovat vynaložené náklady na obnovení provozuschopnosti vozidla v takové výši, která reflektuje zjištěný a prokázaný stav předmětného vozidla, jeho stáří a stupeň opotřebení, jakož i další rozhodné okolnosti (obvyklý způsob provádění oprav a údržby, původ vozidla atd.) za použití veškerých na trhu dostupných náhradních dílů.

ABSTRACT:

Abstrakt anglicky. (Použit styl „Abstrakt a KS Expedient repair costs can be considered as a incurred costs to restore the operability of the vehicle at a level which reflects the proved condition of the vehicle before crash, its age, degree of wear, as well as other relevant circumstances (usual way of repair and maintenance, origin of the vehicle etc.) by using every commercially available spare parts.

1 ÚVOD

Porovnání nového občanského zákoníku vůči starému, připomenutí zákona č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku, výňatky z nálezů Ústavního soudu.

2 JINÉ ZNĚNÍ A VÝKLAD VYBRANÝCH PARAGRAFŮ ZÁKONA Č. 40/1964 SB. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (OZ) VERSUS ZÁKON Č. 89/2012 SB. OBČANSKÝ ZÁKONÍK (NOZ)

2.1

OZ: §420 Subjektivní odpovědnost

1) Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.

(2) Škoda je způsobena právnickou osobou, anebo fyzickou osobou, když byla způsobena při jejich činnosti těmi, které k této činnosti použili. Tyto osoby samy za škodu takto způsobenou podle tohoto zákona neodpovídají; jejich odpovědnost podle pracovněprávních předpisů není tím dotčena.

(3) Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

Rozlišuje se, zda je porušena zákonná povinnost v rámci občanského práva, nebo v rámci obchodního práva (má to např. vliv na to, že v rámci obchodního práva se i při porušení zákona hradí jen předvídatelná

---

¹² Fišer, Pavel, Ing. – Česká pojišťovna a.s.

¹³ Kaluža, Zdeněk, Ing. – Česká pojišťovna a.s.

¹⁴ Vincenc, Jiří, Ing. – Česká pojišťovna a.s.

škoda).

NOZ: §2910 Porušení zákona

Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

Sjednocuje se právní režim náhrady škody při porušení zákona v rámci občanského a obchodního práva.

2.2

OZ: §427 Objektivní odpovědnost

(1) Fyzické a právnické osoby provozující dopravu odpovídají za škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu.

(2) Stejně odpovídá i jiný provozovatel motorového vozidla, motorového plavidla, jakož i provozovatel letadla.

NOZ: §2927 Škoda z provozu dopravních prostředků

(1) Kdo provozuje dopravu, nahradí škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Stejnou povinnost má i jiný provozovatel vozidla, plavidla nebo letadla, ledaže je takový dopravní prostředek poháněn lidskou silou.

(2) Povinnosti nahradit škodu se nemůže provozovatel zprostit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se zprostití, prokáže-li, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

2.3

OZ: §431 Střet provozů

Střetnou-li se provozu dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody.

NOZ: §2932 Střet provozů

Střetnou-li se provozu dvou nebo více provozovatelů a jedná-li se o vypořádání mezi těmito provozovateli, vypořádají se provozovatelé podle své účasti na způsobení vzniklé škody.

2.4

OZ: §443 Škoda

Při určení výše škody na věci se vychází z ceny v době poškození.

NOZ: §2969 Náhrada při poškození věci

(1) Při určení výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.

---

(2) Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby.

2.5

OZ: §441 Zavinění poškozeného

Byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.

NOZ: §2918 Škoda způsobená několika osobami

Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.

2.6

OZ: §442 Skutečná škoda

(1) Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk).

(2) Škoda se hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.

(3) Byla-li škoda způsobena úmyslným trestným činem, z něhož měl pachatel majetkový prospěch, může soud rozhodnout, že je možno právo na náhradu škody uspokojit z věcí, které z majetkového prospěchu nabyly, a to i tehdy, jestliže jinak podle ustanovení občanského soudního řádu výkonu rozhodnutí nepodléhají. Dokud není právo na náhradu škody uspokojeno, nesmí dlužník s takovými věcmi v rozhodnutí uvedenými nakládat.

NOZ: §2951 Škoda se nahrazuje uvedením do předešlého stavu

(1) Škoda se nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.

(2) Nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.

3 PLATNÉ ZNĚNÍ ZÁKONA Č. 151/1997 SB. O OCEŇOVÁNÍ MAJETKU, VYBRANÝ PARAGRAF

§ 2 Způsoby oceňování majetku a služeb

(1) Majetek a služba se oceňují obvyklou cenou, pokud tento zákon nestanoví jiný způsob oceňování. Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím.

Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládaná majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim. Obvyklá cena vyjadřuje hodnotu věci a určí se porovnáním.

(2) Mimořádnou cenou se rozumí cena, do jejíž výše se promítly mimořádné okolnosti trhu, osobní poměry prodávajícího nebo kupujícího nebo vliv zvláštní obliby.

(3) Cena určená podle tohoto zákona jinak než obvyklá cena nebo mimořádná cena, je cena zjištěná.

(4) Službou je poskytování činností nebo hmotně zachytitelných výsledků činností.

(5) Jiným způsobem oceňování stanoveným tímto zákonem nebo na jeho základě je

a) nákladový způsob, který vychází z nákladů, které by bylo nutno vynaložit na pořízení předmětu ocenění v místě ocenění a podle jeho stavu ke dni ocenění,

b) výnosový způsob, který vychází z výnosu z předmětu ocenění skutečně dosahovaného nebo z výnosu, který lze z předmětu ocenění za daných podmínek obvykle získat, a z kapitalizace tohoto výnosu (úrokové míry),

c) porovnávací způsob, který vychází z porovnání předmětu ocenění se stejným nebo obdobným předmětem a cenou sjednanou při jeho prodeji; je jím též ocenění věci odvozením z ceny jiné funkčně související věci,

d) oceňování podle jmenovité hodnoty, které vychází z částky, na kterou předmět ocenění zní nebo která je jinak zřejmá,

e) oceňování podle účetní hodnoty, které vychází ze způsobů oceňování stanovených na základě předpisů o účetnictví,

f) oceňování podle kurzové hodnoty, které vychází z ceny předmětu ocenění zaznamenané ve stanoveném období na trhu,

g) oceňování sjednanou cenou, kterou je cena předmětu ocenění sjednaná při jeho prodeji, popřípadě cena odvozená ze sjednaných cen.

4 VÝNATKY Z NÁLEZŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Ústavní soud odkazuje na svůj dřívější náleze a mimo jiné i cituje:

„Je-li za škodu považována újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného, a její výše je dána rozdílem mezi majetkovým stavem poškozeného před a po poškození, musí i rozsah náhrady škody zohlednit výši všech nutných prostředků, které byl poškozený nucen vynaložit k obnovení původního majetkového stavu, v daném případě k opravě vozidla tak, aby bylo z technického hlediska stejně provozuschopné jako před škodnou událostí. Pokud obnovení původního majetkového stavu není možné jinak než za použití nových náhradních dílů, oprava byla provedena účelně a směřovala jen k odstranění následků škodné události, nelze přenášet povinnost k úhradě nákladů na uvedení věci do původního stavu na poškozeného a neodůvodněně jej znevýhodňovat oproti škůdci.

Je třeba přihlídnout i k tomu, že v případě havarovaného vozidla, byť opraveného novými díly, je jeho skutečná hodnota vždy nižší než původní hodnota použitého vozidla. V neposlední řadě je třeba vzít v úvahu i to, že poškozenému ono diskutabilní tzv. „zhodnocení“ vozidla v podstatě bylo protiprávním jednáním vnuceno. V důsledku škodné události se tak

dostává do situace, kdy ačkoliv na rozdíl od viníka škody si počínal v souladu s právem (v konkrétním případě neporušil dopravní předpisy), je nucen vynaložit ze svého značnou částku na to, aby své vozidlo mohl vůbec používat jako před škodnou událostí.“

V dřívějším nálezu... Ústavní soud dále konstatoval, že nelze přehlédnout, že poškozenému bylo ono tzv. zhodnocení vozidla protiprávním jednáním v podstatě vnuceno. Opravou vozidla přitom poškozený obvykle sleduje pouze jeho uvedení do stavu před nehodou. Pokud oprava vozidla nelze provést úsporněji a směřovala jen k odstranění následků škodné události, nejví se Ústavnímu soudu spravedlivé, aby byli poškození pravidelně nuceni doplácet za zprovoznění vozu mnohdy nemalé částky. Ústavní soud nevylučuje, že poškozený může být i v důsledku účelně provedené opravy jednoznačně a nepochybně obohacen oproti stavu před nehodou, taková situace bude ovšem spíše výjimečná, plynoucí např. z již dřívějšího značného opotřebení (poškození) často vyměňovaných dílů, přičemž by tyto okolnosti navíc musely převážit nad obvyklým snížením tržní hodnoty havarovaných vozidel. Uhrazení celé ceny účelně provedené opravy (směřující jen k odstranění následků škodné události) by však vzhledem ke všem výše rozvedeným argumentům mělo být pravidlem.

... S uvedeným pak souvisí také otázka samotné účelnosti opravy. V závislosti na konkrétních poškozených dílech je obvykle možné daný díl nahradit dílem novým či použitým, značkovým i neznačkovým. Existují také různé způsoby, jak jednotlivé díly získat. Po poškozeném samozřejmě nelze požadovat, aby např. objížděl vrakoviště a hledal náhradní díl stářím odpovídající dílu, který byl během nehody poškozen. Na druhou stranu pokud takový díl k dispozici je, není v zásadě důvod jej k opravě nevyužít. Stejně jako při volbě mezi značkovým a neznačkovým dílem je ovšem nezbytné v první řadě zvažovat vliv použití daného dílu na bezpečnost silničního provozu. Nelze totiž poškozeného nutit, aby ve snaze co nejvíce snížit náklady na opravu vozidla (případně vyloučit jeho možné zhodnocení) riskoval bezpečnost svoji i ostatních účastníků provozu na pozemních komunikacích tím, že do vozidla nechá namontovat díly výrazně nižší kvality či díly neznámého původu. Důraz na kvalitu dílu se pak pochopitelně bude odvíjet od jeho reálného vlivu na bezpečnost řízení vozidla. Byť prakticky každá součást automobilu může přímo či nepřímo svou poruchovostí ohrozit bezpečnost řidičů, kvalita např. brzdového systému se v tomto ohledu jeví zjevně důležitější než kvalita stěračů.

5 ZÁVĚR

Účelnost je nutné posuzovat u škod, kde je prováděna oprava vozidla, a při opravě je prováděna výměna poškozených dílů za díly továrně nové (OEM). Pokud je zjištěno, že oprava za použití OEM dílů není účelná, jsou OEM díly nahrazeny dostupnými kvalitativně rovnocennými díly alternativních dodavatelů.